

Szántó T. Gábor

PHILON BARÁTJA

Válasz Kavafisz „A héber” című versére

Alexandria szülötte, gazdag és vallásos család fia.
 Iskolázott és ismert férfiú, Philon barátja.
 Derékig héber, deréktól lefelé görög.
 Kóser húst eszik, ünnepeit a héber naptár szerint tartja,
 de görögül ír, tornázik a gymnasiumokban,
 nem veti meg a bort, a mulatságot,
 a költői versenyt s a hetérák ölelését.
 De héber, ezért büntudatot érez,
 s ha szombatoként a synagógában imádkozik,
 minden alkalommal megfogadja,
 hogy szakít e rossz társasággal,
 filozófusokkal, sztoikusok utódjaival,
 kik Mózes könyveit csupán erkölcsnemesítő
 irodalomként veszik, és hirdetik,
 hogy görög gondolat és héber törvény
 összefér Alexandria tágas ege alatt.

Nem úgy ő, ki lelkes híve színháznak,
 könyvtárnak és tornacsarnokoknak,
 s bár fiúszerelem nem érintette meg,
 visszajáró vendége a fürdőben Hyppiának,
 e nagyszájú nőnek, ki ajkát (s teste egyéb
 réseit) nem csupán tréfálkozásra kínálja fel.
 De tudja jól, hogy Istene, ki a zsidók lelkének
 fővenyében jó mélyen horgonyt vetett, féltékeny,
 bosszúálló és monogám szerelemre szomjas.
 Tüzet a vízzel: filozófiát, hol újabb érv és szempont
 könnyen cáfolja s teszi mulandóvá a korábbi
 tétel igazságait, Tórájával, mi kőbe vésett,
 szent irat, össze nem párosítja.
 Ezért egyre csendesebb az előadásokon,
 nem ír már verset sem, mondván: zsidónak nem való,
 de szívesen sétál ki szombat délután
 Philónnal és tanítványaival a kikötőbe,
 bámulni a világ vitorlásait, a tengert,
 messzi országok áruit, a jövevényeket
 s a távolban a pharosi világtórtornyot.

Aztán csak leverten ül a parton egymaga,
lábát a sziklákon megtörő hullámokba mártva,
a végtelenbe mered, hol kék a kékkel összeolvad,
tenger és ég határa elmosódik,
ott találva egyedül vigaszt és keskeny pallót,
mely a lelkében nyílt szakadékon átvezet.

Szakács Eszter

MANDRAKI

Képeslapra illő kép: egy halász hálót foltoz a kikötőben,
mellette a földön borospalack, félig még tele retsinával.
A hirtelen feltámadó szélbe leander- és halszag vegyül.
Nem zavarja a kamera, se kíváncsi tekintetem.
Nem gondol semmire, csak erre a percre, ami van.
Irigylem, mert létét teljesen kitölti.
A kéz szenttelen tudása, valami gondterhelt öröm,
s talán némi, ebben a napfényben indokolatlannak tűnő kín.

FÉNYKÉP A FALON

Egy kisfiú a keresztbevetett lábak előtt.
Kicsit nyugtalanít a fürkésző tekintet.
Nincs kétsége arról, hogy jelen van a földön,
melynek szépségeit hála nélkül tudomásul veszi.
Hűvös és érintetlen, akár az alaszakai vadon,
békülékeny és irgalmatlan a felejtés birtokában.
Még nem fárasztja álmok és emlékek közt lebegő léte,
fájdalom és remény tudatos kerülése.

IN THE GRAVEYARD

Rossz záridő és rekesznyílás, de a nézőpont tökéletes:
az egyformán szürke templom és sírkövek előtt Eilidh szalad felém.
Emlékszem, aznap egy madárfészket találtam halványkék tojásokkal.
Élveztem az erőt tagjaimban, ahogy friss szél fújja az arcom.
Nem birtokoltam mást, csak a jelenlétet, de átűtő erővel.
Boldog és boldogtalan voltam, minden jel szerint.
Saját belső teremben, kiszolgáltatva az életnek, hűen végzetemhez.

Gál Ferenc

FÜRDŐVÁROS

Belépő

Szeretek ide járni.
Füstölők és képek kötnek
össze egy vitatott világgal,
a zene is nekem való,
halk és ismeretlen.
Aláfesti fordulóimat
a márványlépcsőn,
mely a pangás éveinek
hála, egyben díszkút.
A szolgák fürdővendégnek
kijáró tisztelettel emelik
az illatozó nyárfalombot,
szemmel leintem őket.
Összemérem természetem a fénylő
pillanatban baktató alakokkal,
és a nyilvános helyeken
üdvös pókerarccal
átvágok a körlépcsőkön
ázó örök csüggedőkön.
Mégmártózom az oldott
éرتől illatozó vízben,
alábukok, majd farvizemre
véve néhány élhetetlent,
felveszem az ideális tempót.

Elefántcsont

Most jöhet a letörő,
az olajozóhelység és a gyűrás.
A pihenőtermi áhítatban már
benne van, hogy hamarosan
újra mártózunk a medencében,
melynek szimbolikájáról könyvtárakat
írtak. Jól mondta a csillagok
s a nyelv szakavatott ismerője:
a mázas falból csordogáló víz
zökkenők és durva zajok nélkül
képes hajtani a kéjenc imamalmát.
Ritmusában kazántüzek és iszapfűzők
ragyognak, a zuhanyhíradóban ismétlik,
hogymeg urunk kisebb lett a képen,
és az égi kő is hiányzik füléből,
a kupolatér homályban pedig
feldereng a falfülkéket körbejáró
pincér. Falatnyi ruhában,
tálcáján a kockákat fapohárban hozva,
megáll előttünk. Ahogy félterpeszben
rám mered a szeme körül tátongó
üreggel, átfut rajtam, milyen is,
amikor nem babra megy a játék,
és a szokásosat kérem.

Részben tenyérből

Ezek tapasztalt és beszédes
mancsok. Gazdájukból nem hiányzik
vállalkozókedv és kurázi,
csak éppen itt él közöttünk.
Iszap és gőz után a piac környékén
ebédel, és asztalához tegnap
képrombolók ültek. Fészkelődtek még,
amikor kibuggyant belőlük:
csak ez a megosztottság ne volna.
Csak ez a kócos állat engedné már el
a zsákmányt címerünkön.
A leves fölött már a lapályon
lecövekelt időkerékről meséltek,
ő meg fürdősokról.
Arra, hogy jól sikerült oldatban
olykor azt érzi, amit feloldozáskor
szeretne, komolyan bólogattak.

Ahogy búcsúzóul még bedobta,
hogy a város pirkadati oldalán,
nemsokára habos lovak futnak érte
az óramutató járásával szemben,
a kanál lelassult kezükben,
és tisztán hallatszott a cölöpverők
csörlőjének kattogása.

Szuly Gyula

NÉGY DECI

I

Ahogy a jászsági esőtől
csalódott tájak földjei
várják, hogy az égi adósság
törlesszen, és szomjú barázdát
üdítsenek már cseppjei,
úgy vár odalenn a sarkon
engem az Utca Embere
táborhelyé lett asztalunknál,
ahol kutatómunkát végzünk
mert egy magyar zseni kereste,
milyen a négy deci, s azóta
bennünk már az egyre közelgő
cseppek beszédes üteme.

Eljutottunk a magaspontra,
hol szabad szemmel látható,
nemsoká célba érkezünk, s mi
jelenthetjük Európának,
milyen – az egész Világunk
számára feltárt – négy deci,
s amint előállunk vele,
ahogy Semmelweist lehurrogták,
hiába várja tette díját
a mi magasztos érdemünk,
de megjártuk a csúcsokat,
s talán még valamikor egyszer
a mi nyomunkon ébredsz fel
nagyarakelendő gondolat.

II

Figyelnek. Többen gyanakodnak,
régóta nem tetszünk nekik,
készítenék a guillotint,
s elmondanak alattomosnak,
„ha nincsenek is bűneink,
törvényszakaszok hézagában
időző pajkosok vagyunk,
kik egyszer elkotródna onnan,
készül erős erkölcsi háló,
abban majd fennakadhatunk”.

Itt az asztal nyugati sarkán
az idő nekünk dolgozik,
titkolhatunk bűnös szerelmet,
„nem követtük el bűneit”,
s mint alvajárók háztetőkön,
törvényhelyek közt elmegyünk,
s mintha szent Grál kelyhe lenne,
borospoharunkat emelve
látjuk, irányt mutat nekünk;
a tűzhányóból kővé vált könny
azzal a gondolattal omlik,
magyar vulkánok vére benne.

Elérhetjük nagy céljainkat,
ha tudjuk, milyen a négy deci,
azután semmi meg nem ingat,
ésszel, erővel, akarattal
tehetünk nagyon sokat,
ha új cél fog derengeni.
Más tudnivágyók járnak erre,
kinyúlnak a rózsás fülek,
de mit se hallanak, süket
csend övezi a pohárcsörgést:
„Mi az, amiről szót se szól
négy-öt magyar? Ugyan mi az,
ami felett ekkora csendben
hallgatagon összehajol?”

A kutatómunkánk lefoglal,
elmélyedetten hallgatunk,
s ha setteng néhány életunt
unatkozó ember köröttünk,
híréből sem ismerheti

Ő a mi csendünk tolvajnyelvét,
hiába les, nem tudja, mi
ha mint a kitüzesedett Grált
magasra emeljük előtte
s fölé ragyog a négy deci.

III

Mi is mint árvízi hajósok
indíthatnók a csónakunk,
hogy megmentsek a fuldoklókat
– milyenek magunk is vagyunk,
ha tudnánk úgy emelni őket,
ahogy tettük még valaha,
megtennők, de a csónakházunk
is elragadta az árvíz,
egyőnknek sincs már csónaka,
cethal hátára építkeztünk,
s a nyughelyünk is ingatag,
a Cél már álmainkkal eltűnt,
ha csak a négy deci előttünk
derengő fényjelet nem ad.

Ez jut nekünk, mi ennek élünk,
fárosz, kilátótorony,
halvány fény a fekete éjben,
vagy képzelt kikötőbe von,
vagy csak úgy fog elének vetülni
ez a jánosbogárnyi fény,
ami maradt, hogy tán evezzünk
a még nekünk maradt reménység
tócsává csökkent tengerén.

Itt a mi tettünk eredménye,
míg abban fő csak a fejünk,
hogy Vörösmarty, Ady, Krúdy
szelleme maradjon velünk,
ez volt, amibe belepusztult,
míg ezzel élt, sem ennek élt,
s most mint egy dán királyfi apja
magyar jön el, hogy megkísértse
lelkünket, s emlékezetére
buzgón emeljük ajkainkhoz,
ami – tudjuk – ez az ő vére!